

החוג להפרעות בתקשורת

תכנית המ"א

ספר הקורסים תשפ"ד - ספטמבר 2023

1. קורסי חובה - אוריינות מדעית ומקצועית

הקורסים מתקיימים בכל שנה.

שיטות מחקר. פרופ' קרן בנאי 2 שש"ס, לשנה א'

תרגיל מתוקשב בשיטות מחקר. פרופ' קרן בנאי לשנה א' יש להירשם גם לקורס וגם לתרגיל המתוקשב.

מדיניות וארגון שירותי שיקום ובריאות. ד"ר אורן יורקביץ. 2 שש"ס. לשנה א'/ב'.

סמינר הכנה לתזה. ד"ר ברכה ניר. 2 שש"ס, לשנה ב' בלבד.

סמינר הכנה לעבודה מסכמת. ד"ר רוית ממרן. 2 שש"ס, לשנה ב' בלבד.

סטטיסטיקה ועיבוד נתונים למתקדמים. ד"ר תמר דגני 2 שש"ס, לשנה ב'

תרגיל מתוקשב בסטטיסטיקה ועיבוד נתונים למתקדמים, לשנה ב' יש להירשם גם לקורס וגם לתרגיל המתוקשב.

2. קורסי חובת בחירה - קורסים מקצועיים מתקדמים

שימו לב: מרבית הקורסים לא מתקיימים בכל שנה.

אתיקה ומשפט במחקר בבני אדם GCP - מתוקשב. ד"ר מאיה פלד-רז. 2 שש"ס.

מחקר בבני אדם הינו לב ליבה של הקידמה המדעית והתפתחות הטכנולוגיות הרפואיות המסחריות. בלעדיו היו הרפואה, מדעי הבריאות והמדע בכלל קופאים על שמריהם, ובריאות כלל הציבור היתה ניזוקה קשות. עם זאת, ההיסטוריה של המחקר בבני אדם – הרפואי בעיקר אך לא בלבד – מעידה על כפל נאמנות אינהרנטי, הטמון בכל סיטואציה של מחקר בבני אדם, ועל סכנות העולות מכפל נאמנות זה לזכויותיהם של הפרטים המשתתפים במחקר ולאפשרות להסתמך על תוצאותיו. נוכח מקרים רבים של תקלות ופגיעה בזכויותיהם של הפרטים המשתתפים, גובשה אמנת הלסינקי בדבר ההיבטים האתיים של ניסויים בבני אדם וגובש סטנדרט בינלאומי הנקרא Good Clinical Practice וכן מסגרת רגולטורית שמטרתה להבטיח את רווחתם, בטיחותם וזכויותיהם של המשתתפים במחקר, וכן להבטיח התנהלות מדעית תקינה ואמינה. במסגרת קורס זה יידון המתח בין אינטרס קידומו של המחקר וקידום בריאות הציבור לבין אינטרס ההגנה על הנחקרים, ויבחנו בעין ביקורתית ההסדרים המשפטיים, לרבות GCP, והקודים האתיים, אשר באו לעולם במטרה ליישב מתח זה.

שימוש במערכות ייצוג (דיבור, כתיבה וציור) בטיפול שפה ותקשורת. פרופ' רחל יפעת. 2 שש"ס

מערכות ייצוג של סמלים חזותיים משמשות לתקשורת והעברת משמעות באמצעות מגוון רחב של אמצעי ביטוי, וכוללות ייצוגים חזותיים מילוליים (שפה כתובה, שפת סימנים) ולא-מילוליים (למשל, ציורים, מפות, תרשימים, צילומים). מבחינה התפתחותית, בסיס ידע על מערכות ייצוג והבנה שייצוג חזותי מייצג תוכן כלשהו מאפשרים ומקלים על רכישתן של מערכות ייצוג חדשות.

הקורס יעסוק במערכות ייצוג של סמלים חזותיים מילוליים ולא מילוליים. נלמד על דרכים בהן ניתן לתמוך בגיל הצעיר בהתפתחות ההבנה והשימוש בייצוגים חזותיים בתוך עשייה מהוקשרת, משמעותית, דיאלוגית ועתירת שפה ושיח, ונדון באופן שבו שילוב של מערכות ייצוג של סמלים חזותיים בטיפול עשוי לתרום לקידום התפתחות השפה הדבורה אצל ילדים עם לקויות שפה ותקשורת.

אינטר-דיסיפלינריות במערך מקצועות הבריאות ובמערך הרפואי. ד"ר אושרת סלע וייס. 2 שש"ס

הקורס יעסוק במערך הטיפול הרב-צוותי במבוגרים עם קשיים בתחום הפרעות בתקשורת תוך התמקדות בקשיי בליעה, קול, ודיבור. הקורס יבחן את מאפייני העבודה המשותפת של אנשי טיפול במקצועות הבריאות ובמערך הרפואי. העבודה הרב-צוותית כוללת לקיחה בחשבון של נקודות מבט רבות ומגוונות והינה הכרחית לטיפול הוליסטי ורחב שבמרכזו המטופל.

שיקום שמיעה מתקדם ושתלים במערכת השמיעה. גב' טלי גרינשטיין. 2 שש"ס

שתל השבלול מהווה פריצת דרך בתחום שיקום השמיעה. הוא נותן פיתרון שמיעתי במקרים בהם מכשירי שמיעה רגילים אינם מספקים נגישות לקולות דבור ולצלילים. בטכנולוגיה חדישה זו מומר המידע הקולי למידע חשמלי המועבר ישירות אל עצב השמיעה בעזרת מערכת אלקטרונית המוחדרת לאוזן הפנימית. לאחר הניתוח מתבצע כוונון ממוחשב של שתל השבלול (מיפוי) לצורך עיבוד אופטימאלי של השמיעה. לאחר ההשתלה נדרש תהליך ארוך של למידה שמיעתית. השתלים מאפשרים לעשרות אלפי ילדים ומבוגרים ששמיעתם נפגעה בצורה חמורה עד עמוקה לשמוע. שתלי השבלול הם נכון להיום הטכנולוגיה הרפואית היחידה המאפשרת שיקום של אחד מחמשת החושים.

במהלך הקורס ייחשף הסטודנט לתהליך ההערכה לקראת שתל השבלול, ילמד מהו שתל השבלול, יבין במה שונה שמיעה בעזרת השתל משמיעה בעזרת מכשירי שמיעה, יחשף לשתלי אוזן תיכונה בהשוואה לשתל השבלול, ילמד את מרכיבי מערכת השתל החיצוניים והפנימיים, יבין מונחים בסיסיים במיפוי שתל; יושם דגש על תהליכי השיקום לאחר השתל ובעיקר למידה שמיעתית שמטרתה לאפשר למושתל להיסמך על חוש השמיעה לצורך פיתוח והבנה של שפה דבורה. דרישות קדם: מכשירי שמיעה כולל טכנולוגיות עיבוד צליל בעזרים אלה (במסגרת תואר ראשון להפרעות בתקשורת).

סוגיות עכשוויות במחקר אודיולוגי. גב' רנין ח'יר. 2 שש"ס

הקורס יעסוק במבחר נושאים מתקדמים בתחום כמו למידה בקרב מושתלים ותפיסת דיבור ברעש. הקורס יסקור את הנושאים מזוויות שונות וכפי שהם באים לידי ביטוי באוכלוסיות מגוונות, לרבות ילדים וזקנים, משתמשים בשתל כוכליארי ודוברים רב-לשוניים. הקורס ישלב הרצאות אורחות של חוקרים בתחום וקריאת מאמרים עדכניים.

קריאה ואיות. ד"ר רות כהן-מימרן. 2 ש"ס

הקורס יעסוק בהתפתחות תקינה ולקויה של הקריאה והאיות תוך מתן דגש על מאפיינים אוניברסאליים וייחודיים לשפה של מערכות כתב. בקורס נלמד על ההיסטוריה של הכתב, מנבאי שטף ודיוק בקריאה וכתב, סוגיות מרכזיות בהבנת הנקרא, המקרה המוזר של תיאוריות הקריאה באנגלית, וכן על קריאה וכתב באוכלוסיות מיוחדות.

פגות: ראייה התפתחותית עדכנית בלווי וטיפול. גב' רותם סלה גואטה, ד"ר אסנת עטון-עיני.

קורס משותף עם החוג לריפוי בעיסוק והחוג לפיזיותרפיה.

2 ש"ס

הקניית ידע והבנה בתהליכי התפתחות של ילדים שנולדו פגים כאוכלוסייה ייחודית בסיכון התפתחותי. הבנת הבסיס הרפואי וההתפתחותי למאפייניהם הייחודיים בתחום התנועה, התחושה, השפה והתקשורת, היבטים חברתיים-רגשיים והיבטים תפקודיים של שינה ואכילה. הצגת עקרונות מנחים ודגשים עדכניים באבחון ובטיפול.

משחק ומשחקיות: ראייה התפתחותית רב-תחומית. ד"ר אסנת עטון-עיני, גב' שרון קורנה, ד"ר מיכל ויסמן.

קורס משותף עם החוג לריפוי בעיסוק והחוג לפיזיותרפיה. הקורס יתקיים במספר ימים מרוכזים

2 ש"ס

הקורס יעסוק בהתפתחות המשחק בינקות ובילדות בהקשר תנועתי, רגשי, לשוני-חברתי וקוגניטיבי. יושם דגש על הזיקה בין התחומים השונים, יישומם הקליני והתייחסות לילדים עם צרכים מיוחדים. במהלך הקורס ויוצגו סרטים שישמשו בסיס לניתוח על פי ההיבטים ההתפתחותיים השונים. הקורס יתקיים במקבץ של שני ימי רביעי ושני ימי שישי בחופשת הסמסטר.

3. סמינריונים

שפת סימנים ושתל. ד"ר רמה נובוגרוזסקי. 4 ש"ס

כולל סדנה בהנחייתה של ד"ר נעמה צח.

באישור המרצה ניתן לקחת את סמסטר א' בלבד כקורס בחירה בהיקף של 2 ש"ס.

האם שתי שפות מהוות יתרון או חיסרון בתהליך רכישת שפה בקרב ילדים עם צרכים מיוחדים? ילדים עם לקות בשמיעה מסמנים מהווים מקרה ייחודי של דו לשוניות וזאת מכיוון שניתן לסמן ולדבר במקביל. תהליך רכישת השפה בקרב ילדים אלה מעלה שאלות תיאורטיות וקליניות הנוגעות לקשר בין שפה ושמיעה. בהקשר זה עולות שאלות הנוגעות לגישות התערבות אצל ילדים דו לשוניים ואצל ילדים עם ליקוי בשמיעה בפרט. הקורס יעסוק בשאלות אלה תוך סקירת מחקרים עדכניים בתחום. הקורס כולל, קריאת חובה של מאמרים והשתתפות פעילה בכיתה, הצגת מאמר בכיתה, ועריכת סמינר מחקרי (כולל הגשת הצעת מחקר, ביצוע המחקר והגשת עבודה מסכמת).

סדנה (בהנחיית ד"ר נעמה צח): טיפול בילדים ובאנשים מבוגרים אחרי השתלה שבלולית. הצגת הנושאים המרכזיים המייחדים את תהליך השיקום ואימוני השמיעה לאחר השתלה שבלולית ואת האתגרים העומדים בפני המטפלים והמטופלים. יוצג מודל עבודה הוליסטי לצד מטרות עבודה קונקרטיות שמטרתן להוביל את המטופל לשימוש מיטבי בשתל, להפקת תועלת תקשורתית מקסימאלית ממנו, ולשיפור באיכות חייו.

דיאלוג ודיאלוגיות: סוגיות תיאוריות ומעשיות. ד"ר ברכה ניר. 4 ש"ס

באישור המרצה ניתן לקחת את סמסטר א' בלבד כקורס בחירה בהיקף של 2 ש"ס.

הקורס יעסוק במושגים דיאלוג ודיאלוגיות מהיבטים תיאורטיים ומעשיים. במהלך הקורס נלמד על גישות שונות למושג דיאלוג, על הארגון של המרחב הדיאלוגי ועל האילוצים שמרחב זה מפעיל על המשתתפים בדיאלוג תוך שימת דגש על המאפיינים הלשוניים (הלקסיקליים והתחביריים) של שיחה ועל הקשר בין מאפיינים אלה ובין הפונקציה הפרגמטית של הבעת עמדה (Stance taking). כמו כן, נעסוק בסוגיות מעשיות של ניתוח הדיאלוג בהקשרים של אוכלוסיות שונות, כגון ילדים בעלי התפתחות טיפוסית לעומת ילדים בעלי התפתחות לא טיפוסית.

אודיולוגיה גריאטרית. ד"ר לימור לביא ופרופ' קרן בנאי. 4 ש"ס

* לא ניתן לקחת את הקורס כקורס בחירה.

תפיסה והבנה של דיבור נוטות להידרדר עם הגיל, במיוחד במצבי האזנה מאתגרים. הידרדרות זו יכולה להתרחש במקביל להידרדרות של סיפי השמיעה, אך הינה תהליך מורכב המערב שינויים קוגניטיביים וסנסוריים במערכות שונות. הסמינריון יעסוק בשאלות המעסיקות אודיולוגים וחוקרים בשנים האחרונות: מה ההשפעה של שינויים שונים שחלים עם ההזדקנות במערכות שונות, לרבות המערכת השמיעתית, על תפיסת דיבור בגיל המבוגר? האם וכיצד ניתן להפריד בין ההיבטים הסנסוריים וההיבטים הקוגניטיביים של קשיים בעיבוד דיבור אצל קשישים? באיזו מידה תורמים השימוש במכשירי שמיעה ותוכניות אימון למיניהן לשיפור הבנת דיבור באוכלוסייה המבוגרת?

הסמסטר הראשון יוקדש לדיון במחקרים קודמים בעזרת הרצאות פרונטאליות ומצגות סטודנטים ולתכנון עבודת מחקר משותפת בהיקף קטן. הסמסטר השני יוקדש לעבודת המחקר ולהצגתה.